

BARNA GÁBOR

„AZ ÉLŐ RÓZSAFÜZÉR.” EGY NEMZETKÖZI HÁLÓZAT HELYI MEGVALÓSULÁSI FORMÁI

Az imaszámlálásnak a legtöbb vallásban kialakult eszköze, gyakorlata és társadalmi megjelenési formája van. Így van ez a keresztények rózsafüzérével is, amit a legendás hagyomány szerint maga a Szűzanya adományozott Szent Domonkosnak a 13. században. Az áhítatformának a középkor századaiban társulati formája is kialakult, amely elsősorban német területekről terjedt el. A reformáció óta az imádság, a tárgy és a társulati forma erősen a katolikus valláshoz és egyházhoz kötődik. A 17. században az örökös rózsafüzér megalakítása (1635) a katolikus restauráció céljait, a katolikus identitás megerősítését szolgálta.

Hasonló társadalmi igény húzódtott meg abban a 19. század eleji törekvésben, amikor a francia forradalom egyházellenes intézkedéseinek reakciójaként, a katolikus laikus megújulás szemléletes jeleként, 1826-ban egy lyoni francia asszony, Pauline Maria Jaricot, a rózsafüzér imádkozásának új gyakorlatát, s a gyakorlásnak új társadalmi keretét vezette be. Ez azt jelentette, hogy a rózsafüzér háromszor öt titkát (örvendetes, fájdalmas, dicsőséges) tizenöt ember között osztotta fel, akik így egy-egy titkot imádkozva, azonos időben mégis elvégezték a teljes rózsafüzért. Így a hosszadalmas imaismétlésekből álló áhítatforma az egyén számára lerövidült. Pauline Maria Jaricot volt egyébként a „Hitterjesztés műve” (más néven: Lyoni missziós egyesület, Xavéri Szent Ferenc Egyesület) társalapítója is.

Ez az új demokratikus szervezeti forma közösségi, szabályozott, folyamatos, ám az egyén számára mégis áttekinthető formáját írta elő a rózsafüzér ájtatosságnak. Célja a vallásosság erősítése volt a mindennapi és a privát életben, valamint az egyének csoporttá szervezése a vallási közösség szintjén. A rózsafüzér imádkozásának új formája egyházi támogatással nagyon hamar népszerűvé vált. XVI. Gergely pápa az egyesületet 1832. február 2-án engedélyezte (Kirsch 1950: II. 338, P. Angelicus 1885). Ezt követően gyorsan terjedt más országok katolikus vidékein: Németországban, Ausztriában, Magyarországon és másutt. A dél-francia kezdeményezésből

ilyen módon nemzetközi jellegű imádság- és társulati forma vált. Az Élő Rózsafüzér nemzeti keretek közti meghonosodásának talaját azonban mindenütt a rózsafüzér, a szentolvasó helyi hagyományai jelentették.

Először püspöki, majd pápai (főleg XIII. Leó) előírások és szabályok révén kiformalódott Élő Rózsafüzér megalakulásától kezdve a nemzetközi / katolikus / egyházi szabályozás és a rózsafüzér szervezetek helyi hagyományokon alapuló szerveződésének metszéspontján állt. 1877-től kezdve a rózsafüzér minden társulati formája a domonkosok spirituális irányítása alá került. A rózsafüzér máig a legnépszerűbb katolikus vallási tömegmozgalom nemcsak Magyarországon, hanem Erdélyben és egész Európában is, amelynek nagyon színes társulati kultúrája is van.¹ A társulat azonban rejtőzködően működik, nem csak az elmúlt szocialista évtizedek vallás- és egyházüzldöző légköre és tettei miatt, hanem mert valójában egy igazi imatársulat, amelynek csak alkalmanként van más, társadalmi célkitűzése is.

A szentolvasó társulat nemzetközileg előírt szabályozásának dacára a társulat működésének mindenütt helyi sajátosságai vannak. A rózsafüzér szorosan összefügg a Lourdes-i Szűzanya tiszteletével (1858). Fatimán keresztül is szoros nemzetközi beágyazódása van a rózsafüzér társulatnak. Megújulásának egyik meghatározója egy folytonos megújulásra törekvés az imádságokban és a szervezeti keretekben. Az egyik utolsó változást, újítást II. János Pál pápa indította el 2003-ban, amikor – kicsit magyar mintára – a háromszor öt titok (fájdalmas, örvendetes, dicsőséges) mellé bevezette a világosság titkait, amelyek Jézus tanítói működésére emlékeztetnek. Így a szentolvasó követői egyszerre érezhetik az aktualitás és a megújulás jeleit. Egy szerzetes rend keretei (domonkosok) és a szentek tisztelete mellett leginkább a búcsújárás mutatja, hogy a rózsafüzér egész Európa vallási kultúráját jellemzi.

Egy áhítatforma nemzetközi kapcsolathálójának helyi megvalósulása – mit jelent ez rövid tanulmányom címében?

Az elmúlt évtizedben az Élő Rózsafüzér társulat közép-európai (magyar, szlovák, horvát, osztrák, lengyel és német) történeti kereteit és működését vizsgáltam. Célom a rózsafüzér vallási kultúrájának feltárása, és elemzése volt. A társulat működésében közép-európai vonatkozásban számos azonosságot találtam. A hasonlóság egyik oka az Élő Rózsafüzér társulat nemzetközi jellege, a szervezeti és a működési keretek egységes jellege a központi egyházi és (1877 után) domonkos rendi irányítás révén. A másik ok azonban az, hogy a társulat kialakulása s elterjedése idején az említett népek egy birodalomban éltek, a magyarok, szlovákok, horvátok és osztrákok pedig még egy közös domonkos rendtartomány keretei között is. Rövid tanulmányom most elsősorban a magyarországi helyzettel foglalkozik.²

Az Élő Rózsafüzér az 1840-es években jelent meg Magyarországon (Győr, 1843; Kolozsvár, 1844) a bencések közreműködése révén (Barna 1986). Elterjedése során sajátos szervezeti kultúrát, gazdag és változatos szervezeti és nyelvi kultúrát alakított ki. A szervezeti kultúra elemei közé a szervezet felépítése, az ünnepek és a titokcserék rendje, tárgyak, nyomtatványok, ábrázolások tartoznak. A nyelvi rendszer elemei közé számíthatjuk magát a rózsafüzér imádságot, annak az utóbbi évszázadokban kialakult szöveg- és titokváltozatait, a társulati tagok és tisztségviselők megnevezéseit, a jelképek közé pedig a rózsza, a rózsafüzér, valamint a Mária-tisztelet szövegi és képi rendszereit.

A társulati terminológiának két változatát dokumentáltuk. Az egyik csoportba tartozók átvették a nemzetközi társulati forma terminológiáját. Az Élő Rózsafüzér egyes csoportjainak vezetői az eredeti francia javaslat szerint *előmozdító*, *előljáró* (zelator), akiknek

1 Egy 1940-es társulati összeírás alapján csak Magyarországon több mint egy millió tagja volt!

2 A közép-európai országokra vonatkozóan lásd: Barna 2011.

az egyesület igazgatója és igazgatója felettese volt. Az egyesület szerkezete hierarchikusan épült fel, s szimbólumait mind a rózsák világából vette: rózsza, rózsató, rózsabokor, rózsakert (Kirsch 1950, P. Angelicus 1885: 10). Ezzel szemben azokban a városokban, ahol a céhes élet középkorig visszanyúló formája erősen élt, s a vallási társulatok széles köre is működött, ott ennek szakkifejezéseit használták: *céhdékán, földékán, kisdékán, al-dékán, szolgadékán, szószóló, jegyző, dékánasszony* (P. Fehér 1943: 70; vö: Bezzegegh 1999). Haláleset, temetés alkalmával a szolgadékán rendelte ki a *halottvivőket* és a *zászlósokat*. Ez a második csoport. Mindkét csoportra hatott a modern polgári egyesületi élet hierarchiája és terminológiája a 19-20. század fordulóján (*igazgató, elnök, titkár, pénztáros, jegyzőkönyvvezető, jegyzőkönyv hitelesítő, könyvtáros*).

A helyi és a nemzetközi szint fontos összekapcsolói az egyházi és rendi keretek mellett az imakönyvek, az újságok, és a rózsafüzéres folyóiratok voltak. A magyarországi egyházak hosszú ideig nem tudtak mit kezdeni a gyorsan szaporodó újságokkal, bennük sokáig a szekularizáció eszközeit, a szabadelvű gondolatok terjesztési csatornáját látták (Dersi 1973: 11). XIII. Leó pápa már az 1870-es évek végén sürgette a magyar klérust, hogy állítsa a sajtó kínálta lehetőségeket a hitterjesztés és a világegyház céljainak szolgálatába (idézi Dersi 1973: 7–13). A változás egyik jele *A legszentebb Rózsafüzér Királynéja* címmel 1885-ben elindított folyóirat megjelentetése volt. Ezzel kiegészítette az Európában már meglévő rózsafüzéres folyóiratok sorát, amelyek mind a 19. század utolsó évtizedében indultak útnak: a francia Lyonban, 1860 (Leikes 1886: 113);³ az angol Londonban 1879-ben (Leikes 1886: 113)⁴ és a második folyóirat 1885-ben (Leikes 1886: 114);⁵ a belga Leuvenben 1875 (Leikes 1886: 113-114);⁶ a holland Hertogenboschban 1879-ben (Leikes 1886: 114);⁷ a német Berlinben 1878-ban (Leikes 1886: 114);⁸ a spanyol és az olasz közel egyidőben (Leikes 1886: 114)⁹; a horvát lap viszonylag későn, 1895-ben (Barna 2009); s végül a lengyel, 1898-ban (Zieliński szerk. 1981: 252–253).¹⁰

A magyarországi Élő Rózsafüzér Egyesületet magyar nyelvű folyóiratán keresztül szeretném röviden bemutatni! A folyóiratnak volt német nyelvű redakciója is. Folyamatosan megjelent 1944-ig. A második világháború után azonban már nem indult újra.¹¹

A folyóirat az 1880-as évek végén került domonkos rendi szerkesztésbe. Elmélkedések, vallásos versek, hazai és nemzetközi társulati hírek jelentek meg hasábjain. Írásai az első világháborúig hangsúlyosabban, utána talán kisebb terjedelemben, sokat foglalkoztak Lourdes-dal (jelenések, csodás gyógyulások, zarándoklatok, lourdes-i kilenced stb.), de a szent hely állandóan jelen volt a folyóirat hasábjain. A folyóirat és a rózsafüzéres kiadványokon

3 *La couronne de Marie. Organe mensuel de la dévotion du très Saint Rosaire* címmel.

4 *The Monthly Magazine of the Holy Rosary* címmel.

5 *The Rosary* címmel.

6 *Le propagateur du Rosaire. Bulletin mensuel, illetőleg De Rozenkrans*. Maandschrift.

7 *De Rozenkrans* címmel.

8 *Der Marien-Psalter* címmel.

9 *La Voz Dominicana*, az olasz *Il Rosario* és az *Il Rosario e la Nuova Pompei*.

10 *Róża Duchowna*.

11 A magyar katolikus sajtó bibliográfiája tévesen adja meg a folyóirat adatait: *Rózsafüzér Királynéja*. Bp. 1909. jan.–1944. dec.: a Rózsafüzér Társulatok és rózsafüzér tisztelők lapja. – Megjelent havonta 1-jén reggel 32 oldal, összesen 420 szám, németül is: *Die Rothe Fahne*. A német változat példányait nem ismerjük. – A II. világháború után: *Rózsafüzértársulatok Értesítője* (1947). [Kemény 1942: 255.] címmel jelent meg rózsafüzéres folyóirat, illetőleg 1948. szeptemberében *Rózsafüzér Királynője* címmel Győrben egy újság. Ennek egyetlen száma jelent meg. Kiadói a győri plébánosok voltak. Nyomta a Győr egyházmegyei nyomda. Lásd: http://www.katolikus.hu/k_sajto/katsajto.html

keresztül terjedt el a lourdes-i ének is Magyarországon. A *Katolikus szemmel* című rovatban megjelent a katolikus világ New Yorktól a távol-keleti misszióki. A lap a világegyház hírein keresztül olvasóit a katolicitás (=egyetemesség) élményében részesítette. A magyar egyház hírei hangsúlyosan voltak jelen. Így pl. az 1938. évi Szent István jubileum, és a XXXIV. Budapesti Eucharisztikus Világkongresszus (Dr. Élő 1938: 194–220). A domonkos rendi vonatkozású hírek, pl. a magyar rendtartomány önállóságának visszaállításáról 1938-ban,¹² domonkos rendházakról,¹³ domonkos szentekről rendszeresen megjelentek. A folyóirat fontos szerepet játszott az 1920-as évektől kezdve Árpád-házi Boldog Margit domonkos apáca szentté avatási folyamatában, ami azután 1943-ra sikerre is vezetett.¹⁴

A napi politika azonban alig érezhető. Nincs szó az első világháború eseményeiről, a Trianoni békediktátumról, az akkor elveszített területek felszabadításáról az 1930–1940-es évek fordulóján.¹⁵ A folyóirat konzervatív keresztény és humanista politikai alapállását tükrözik a *Képek a nagyvilágból* rovat rövidhírei a németországi és romániai a zsidóüldözésről.¹⁶ A katolikusok németországi üldözéséről szinte minden számban írtak¹⁷ éppen úgy, mint a Szovjetunióban zajló egyházüldözésről, illetőleg a bolsevik diktatúra szörnyűségeiről. Bírálták „a német barna pogányság zavaros” ideológiáját, amely „új Bálványt” állított magának, „a Vért, vagy a Fajt”,¹⁸ s amely már Görögországban is felütötte a fejét, ahol az antik görög isteneknek mutattak be áldozatot.¹⁹

A társulatok mindennapi életére vonatkozóan is fontos forrásnak a folyóirat. Beszámolóívtizedeken keresztül tudósítanak a helyi csoportok megalakulásáról, működéséről, oltáruk, zászlójuk megáldásáról. Az 1880–1890-es években pedig sokat írtak a lourdes-i barlangok, oltárok felállításáról, vagy a már meglévő rózsafüzér társulatoknak az Élő Rózsafüzér szabályai szerinti átalakításáról. Azaz a kezdetek dinamikus időszakáról, amikor az újdonság, a felvállalt feladatok újszerűsége még sokakat vonzott, áhítatra és anyagi áldozatra is ösztönzött.

1948 után a rózsafüzéres sajtó szerepe Magyarországon megszűnt. Az 1990-es évektől a régi rend nem állt helyre. A nyomtatott katolikus sajtó mellé lépett viszont az Internet, ahol többnyelvű honlapja van a rózsafüzérnek.²⁰ Ez a körülmény a korszerűség és a nemzetköziség tudatát kölcsönöz(het)i a társulati tagoknak.

A 19. századi helyi csoportok megszervezésénél fontos szempont volt a vérségi kapcsolat, a szomszédság, sőt, még az azonos nemhez tartozás tudata is. Azaz egész családok, szomszédok léptek be egy-egy társulatba, s külön csoportja volt a nőknek és férfiaknak. A 19. században a rózsafüzér társulat sokáig a nők közéleti szereplésének egyik elfogadott

12 *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (6) 168.

13 *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (10) 290–291.

14 A számos cikk közül, amely a különféle évfolyamokban jelent meg, lásd: *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (9) 250–251.; Gerely Jolán: Szent és példakép. Boldog Margit alakja int felénk a múltból. *Rózsafüzér Királynéja* LV. 1939. (3) 60–61.; Herényi Kata: Hazánk romjairól, a Szent Margitszigeti romokhoz! (vers) *Rózsafüzér Királynéja* LV. 1939. 62.

15 Galler Géza *Magyar Karácsony* című verse. *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (12) 343. Később, 1940-ben hasonlóan szinte visszhangtalan Észak-Erdély felszabadulása. Lásd: Erdély is hazatért. *Rózsafüzér Királynéja* LVI. 1940. (10) borító II. ill. Erdélyi Rózsafüzéres Testvérek. *Rózsafüzér Királynéja* LVI. 1940. (11) borító IV.

16 *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (9) 264. Az I. zsidótörvényről azonban nem esett szó.

17 *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (1) 28.

18 *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (10) 288–289.

19 *Rózsafüzér Királynéja* LIV. 1938. (2) 59.

20 Lásd: Rozsafuzer.lap.hu; Il Santo Rosario; The Holy Rosary Site.

fórumát is jelentette. E csoportok egy nagyobb egységbe tagolódtak bele minden egyes településen, végső soron pedig egy nemzeti hálózatot alkottak, és ez a kapcsolatháló is illeszkedett egy nemzetközi központú szervezeti keretbe.

Az áhítati forma, a rózsafüzéres mozgalom erősen épített a középkorban gyökerező imádságszövegekre. Alapját a Miatyánk és az Üdvözlégy Mária (és egyéb) hivatalos imádság adja, amelyet ún. záradékokkal (klauzula), titkokkal (3x5 misztérium: örvendetes, fájdalmas, dicsőséges) egészítettek ki. Az Élő Rózsafüzér Egyesülete ennek végzésére hozta létre a 3x5 tagú egyesületet. A szervezet megújulási képességét jól mutatja, hogy a 21. század elején, amikor az egyházi vezetés javaslatát az újabb titkokra vonatkozóan (világosság olvasója) gyorsan átvette, az imádságot kibővítette, s ezzel párhuzamosan magát az imaszervezeti kereteket is átalakította. A mai csoportok már 20 tagból állnak. A rózsafüzér imádság lehetőséget adott az imádság szinte burjánzás-szerű szaporodására: a Krisztus élete (vita Christi) olvasók mellett különböző speciális imádságok alakultak ki egyes szentek (pl. Szent Anna, Szent Antal stb. olvasója), egyes hittitkok (Szentháromság, Szent Vér stb. olvasója) tiszteletét megfogalmazva. A Mária-tisztelet kialakította népekeiket, ünnepi rítusainak költészetét. Jeles énekszerzők: parasztok és tanult kántorok foglalmazták meg a népköltészethez és népekekhez közel állóan népekek szövegeit.

A 19. század második felében megalakuló társulatok integrálták a korábbi vallásgyakorlat sok rítusát (Mária halála, Szent Család járás, zárandoklatok szervezése), másrészt pedig újakat vezettek be (pl. Lourdes-i ájtatosság). A rózsafüzér társulat tehát egyfajta integráló, innovatív és hagyományozó szerepet is betöltött, betölt máig.

A rózsafüzéres társulatoknak emblematisz tárgyja az imaszámláló eszköz, a rózsafüzér szentelménynek minősül. Különböző formái vannak: lánc, füzér, gyűrű. A tárgy tehát a viselet részévé is válhat. Anyaga, színei egy sajátos szimbolikát, jelentést tükröznek, s ennek kapcsán kaphatnak helyet és szerepet az egyéni élet különböző alkalmainál szakrális vagy mágikus (elsősorban apotropeikus) tárgyként, s az egész közép-európai térségben hasonlóak. Anyagának jelképes vonatkozásai mára feledésbe merültek, de a rózsafüzér színvilága viszont élő és ismert: a saját tartalmi vonatkozások mellett a szín életkorjelző is lehet. Egyéb társulati tárgyak is megjelentek korábbi kulturális minták alapján: zászlók, hordozó Mária-szobrok, nagyméretű rózsafüzér a társulati temetési rítusok, körmenetek járulékos részeként. A 19–20. században kibomlott és megerősödött a Rózsafüzér Társulat sajátos nyomtatott könyv- és folyóirat kultúrája, amely szövegek mellett vizuális toposzokat közvetített.

A rózsafüzér kialakította a maga sajátos tereit. A templomok megfelelő oltárait és kápolnáit, ahol alkalmanként, társulati ünnepek alkalmával ájtatoskodnak, valamint az imaházakat, ahol a közösségi áhítatok egy része zajlott. Megerősítette a szent sarkok, a lakás szakrális központjának szerepét, ahol szombatoként, első szombatoként rózsafüzéres (egyáltalán máriás) ájtatosságot tartottak sok helyen.

A rózsafüzér társulatnak van sajátos társulati szakrális ideje. Az egyén szempontjából ez a mindennapos rózsafüzéres tized elmondásának ideje. A társulati (közösségi) idő szempontjából ez az első (vagy újhald) vasárnapi titokcsere, az (első) szombati ájtatosság, a májusi litániák, az októberi ájtatosságok, a társulati alapító Mária-ünnep, általában a Mária-ünnepek, az egyesületi tagok halálának esetén a temetés előtti virrasztások estéje és a temetések napja, valamint Rózsafüzér királynéja, Szent Domokos, Szent Philomena.

Az imatársulat célja elsősorban tagjai üdvözülésének biztosítása volt. A halotti kultusz, a *memoria* ápolása ezért fontos szerepet kapott és kap máig tevékenységében. Ezért az Élő Rózsafüzér Egyesületen belül halotti társulatokat alapítottak. A társulat sok helyen azonban karitatív és szociális feladatokat is felvállalt. E *célok* a 19. század végétől nem

függetlenek a Katolikus Egyház szociális tanításától. E szemlélet alapja az 1930-as évektől kezdve a *Rerum novarum* és a *Quadragesimo anno* kezdetű pápai körlevél volt. Megnyilvánulási formái változatosak: karitatív munka, sajtóapostolkodás, azaz a keresztyén tanításoknak a modern tömegtájékoztatási eszközök igénybevételével történő terjesztése, vallási ismeretek terjesztése, kulturális értékek átadása.

A Rózsafüzér Társulatok – szemben egyes középkori és barokk elődeikkel – nem gazdálkodó szervezetek, de szerepük a templomi és egyházi mecenatúrában nem elhanyagolható (oltár, kép, szobor állítás, takarítás stb.). A hagyományos formájú és ritualizált szegénygondozás (Szent Antal-nap, Mindenszentek) mellett intézményes csatornáját jelentették egyrészt saját templomuk anyagi támogatásának, másrészt pedig egyház-községük szegény és elesett tagjai megsegítésének.

A rózsafüzér mint az egyénit és a közösségit, a helyit és a nemzetközit sajátosan elegetítő áhítat és szervezet, fontos társadalmi és lélektani szerepet töltött és tölt be mind az egyén, mind pedig a közösség életében. 19. századi indulásakor újszerűsége, demokratizmus és nagy dinamizmusa magával ragadta a társadalom minden rétegét, és mindkét nem képviselőjét. Ám erősen befelé forduló, szemlélődő, imádságra orientált volta miatt fokozatosan, de elég gyorsan kifejezetten női áhítatformává vált. Népszerűségét elsősorban az idős női korosztályoknál tartotta meg. Lélektanilag fontos szerepet tölt be ezáltal, hiszen éppen abban az életkori szakaszban alakítja és tartja fenn a valahová tartozás tudatát, amikor az egyén más kapcsolathálóból már kihull. Párhuzamosan pedig kiépít egy imaginárius spirituális kapcsolathálót a transzcendenshez. Ezáltal társadalmi és spirituális biztonságérzést formál ki, erősít és tart fenn. Ehhez járul a társulati halottkultuszon keresztül a *memoria*, a remény biztonsága, és a sajátos szervezeti felépítésen keresztül a világegyházhoz tartozás megerősítő tudata (Barna 2011: 296–301).

SZAKIRODALOM

ANGELICUS, P.

1885 *Der lebendige Rosenkranz zugleich Aufnahms-Büchlein....* Augsburg.

BARNA Gábor

1986 Az élő szentolvasó magyarországi elterjedése. *Vigilia* 52. (5) 354–357.

2001 „Örvendez ég és föld...” Ökrös József achrosztikonos énekei. In: Barna Gábor (szerk.): *„Nyisd meg, Uram, szent ajtódat...” Köszöntő kötet Erdélyi Zsuzsanna 80. születésnapjára*. Szent István Társulat, Budapest, 113–154.

2009 *Živa krunica Confraternity (The Living Rosary Confraternity)* in Croatian Press. In: Tihana Petrović Leš urednica *Etnolog Vitomir Belaj. Zbornik radova povodom 70. rođendana Vitomira Belaja*. FF Press, Zagreb, 327–344.

2011 *Az Élő Rózsafüzér társulata. Imádság és imaközösség a 19–21. századi vallási kultúrában*. Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék – Szent István Társulat, Szeged–Budapest.

BECHTOLD, J.

1898 *Das Leben, Wirken und Leiden der gottseligen Pauline-Maria Jaricot*. Trier.

BEZZEGH Gábor

1999 *Szűz Mária társulat Gyöngyöspüspökiben*. Diplomamunka, kézirat. SZENTA, Szeged.

DERSI Tamás

1973 *A századvég katolikus sajtója*. (Irodalomtörténeti Füzetek, 81.) Akadémiai Kiadó, Budapest.

DR. ÉLŐ Károly

1938 A XXXIV. Eucharisztikus Világkongresszus. *Rózsafüzér Királynéja* LIV. (7–8) 194–220.

P. FEHÉR Máttyás

1943 Rózsafüzéres népszokások. *Rózsafüzér Királynéja* LIX. (6) 70.

KIRSCH, Wilfried

1950 *Handbuch des Rosenkranzes (Summa Ss. Rosarii)* I–II. Wien.

LARROCA, Josephus Maria

1902 *A Római Szentszék és az Élő Rózsafüzér Főhatóságának rendeletei, három függelékkel*. (A 15 szent titok, a szent rózsafüzér elmondása és néhány alkalmi ima.) Budapest, 22–24.

Rosa Aurea

1886 *Rosa Aurea. De scratissimo B. Mariae V. Rosario eiuesque venerabili confraternitate deque rosario tum perpetuo tum vivente*. Dülmen in Guestfalia.

ZIELIŃSKI, Zygmunt (Hrg.)

1981 *Bibliografia katolickich czasopisu religijnych w Polsce 1918–1944*. Lublin, 252–253.

„ROZARIUL VIU”. FORMELE LOCALE ALE UNEI REȚELE INTERNAȚIONALE

Societatea Rozariul Viu a fost formată în 1826 la Lyon, iar în anii 1830–1840 s-a răspândit destul de repede în țările europene. Prezența ei pe teritoriul Ungariei poate fi documentată de la mijlocul anilor 1840 (Győr 1843, Cluj 1844). Peste tot s-a dezvoltat pe baza tradițiilor locale ale rozariului. Atât din punct de vedere organizatoric, cât și devoțional a combinat foarte bine formele individuale și comunitare, locale și internaționale. Astfel a reușit să includă individul în viața bisericii universale. Această dualitate reiese și din revistele fraternităților, care au pornit la drum în diferite țări în anii 1860–1890, ocupându-se de evenimentele bisericii catolice din țara respectivă, de viața internă a fraternității, de întâmplările bisericii universale, toate acestea printr-o abordare creștină conservativă. Astfel au clădit o identitate catolică națională și universală. Paralel au format o rețea spirituală imaginară cu transcendentul, ceea ce a dus la consolidarea condiției de siguranță socială și spirituală.

“THE LIVING ROSARY.” LOCAL FORMS OF AN INTERNATIONAL NETWORK

The Association of the Living Rosary founded in Lyon in 1826 spread rapidly throughout the countries of Europe in the 1830s and 1840s. Its existence in Hungary can be documented from the mid-1840s (Győr 1843, Cluj 1844). It was based everywhere on the local rosary traditions. From the viewpoint of both organisation and devotions it was a good blend of individual and communal, local and international forms. It linked the individual to the life of the universal church. This duality can also be observed in the confraternity periodicals launched in various countries in the 1860s to 1890s; taking a Christian conservative view they dealt with happenings in the Catholic church of the given country, the internal life of the confraternity and events of the universal church. In this way they fostered a national and a universal Catholic identity. Parallel with this they created an imaginary spiritual network to the transcendent, strengthening the sense of societal and spiritual security.